

Etiske prinsipper for Norsk Fjellsportforums instruktører

Norsk Fjellsportforums (NF) instruktører skal i sitt virke fremme naturvennlig og sikker ferdsel i tråd med norske friluftslivstradisjoner.

NFs instruktører arbeider ut fra kunnskap tilegnet gjennom utdanning og praksis. Arbeidsområdet er ofte i et spenningsfelt mellom det å være ansvarlig og å gi fra seg ansvar, mellom å instruere og det å veilede andre til selv å finne løsninger. Etisk bevissthet rundt måten denne kunnskapen anvendes på er nødvendig for å tilrettelegge for en sikker og profesjonell virksomhet.

Begrepsbruk

I dette dokumentet benyttes begrepet instruktør for NF-godkjente instruktører innen bre, klatring, skred og fjellkursleder. Begrepet deltaker benyttes for kursdeltakere og gjester på organisert virksomhet. Tredjepart benyttes om andre som er tilstede, men som ikke er deltakere på kurs eller føring, som er bevisst at det er en instruktør tilstede.

Hovedprinsipper for NFs instruktørers virke er:

- Respekt
- Kompetanse og sikkerhet
- Samfunnsansvar og integritet

Prinsippene er utformet i den hensikt at de skal:

- Beskytte deltakere, tredjepart og samfunn mot uhensiktsmessig virksomhet
- Anvise normer for etisk og forsvarlig samspill mellom instruktører, deltakere, tredjeparter og samfunn
- Tjene som støtte for NF som organisasjon

Norsk Fjellsportforum, dets arrangører og deres instruktører bør legge til rette for etisk bevissthet gjennom refleksjon og debatt om etiske spørsmål.

Prinsippene gjøres gjeldende for alle NF-instruktører under utøvelse av enhver form for kurs, føring og virke i fjellet der det er kjent for annenpart at de er godkjente NF-instruktører.

Dette dokumentet er utarbeidet på selvstendig grunnlag, men har hentet inspirasjon fra Tyrol-deklarasjonen (UIAA, 2002) og Code of Conduct (UIAA, 2018).

Dokumentet har vært på høring hos NFs instruktører og arrangører, og er med innspillene vedtatt av styret i NF 30.04.19

1. Respekt

- 1.1. Instruktøren viser respekt for andres verdighet og integritet. Virksomheten skal utføres på en måte som ikke krenker, utnytter eller undertrykker individer.
- 1.2. Særlig må instruktøren i møte med deltakere og gjester være seg bevisst på hvordan forskjeller i kompetanse danner grunnlag for avhengighetsforhold. Instruktøren må opptre slik at deltakere blir tatt på alvor, uansett nivå og bakgrunn. Instruktøren må erkjenne at deltakere har satt seg selv i en situasjon som er ny og skremmende for dem, i sterk kontrast til det instruktøren selv føler, som erfaren instruktør. Instruktøren må derfor ikke bare vise respekt for deltakernes individualitet, men mer spesifikt gjøre seg bevisst de følelsene som måtte oppstå hos deltakerne (frykt for å skade seg, frykt for å virke dum, tilbaketrekning, sinne osv.) og handle med den hensikt å redusere denne usikkerheten, slik at deltakerne sitter igjen med følelsen av å bli tatt alvorlig, av å ha gjennomført arrangementet på en trygg måte, av å ha lært hvordan man håndterer stressende situasjoner, av å ha følt mestring og av at instruktøren har vist seg som en trygg omsorgsperson. Instruktøren må ha den holdningen at ingen spørsmål er dumme og ingen følelser er bryssomme.
- 1.3. Instruktøren plikter å informere deltagere om aktivitetene og risikoen som er forbundet med disse.
- 1.4. Instruktøren respekterer deltakeres rett til personvern.
- 1.5. Instruktøren er oppmerksom på og respekterer den kunnskap, innsikt, erfaring og ekspertise som deltakere, andre instruktører, relevante tredjeparter og allmennheten har, og respekterer kollegers og andre yrkesgruppers særlige kompetanse, forpliktelse og ansvar.
- 1.6. Instruktøren tar seg ikke til rette i fjellet eller på klatrefelt i lavland på bekostning av andre fjellsportutøvere, men søker gjennom høflig dialog å finne løsninger for å dele på plassen.

2. Kompetanse og sikkerhet

- 2.1. Utdanning og praksis skaper grunnlaget for instruktørens skjønnsutøvelse. Det er viktig at instruktøren utøver sitt faglige skjønn på en måte som ivaretar sikkerheten til seg selv, deltakere samt øvrige tredjeparter.
- 2.2. Instruktøren har ansvar for å holde seg oppdatert på anerkjente metoder, og rette seg etter disse. Instruktøren er oppmerksom på de begrensninger som ligger i metoder og fremgangsmåter, og benytter kun de metoder som instruktøren behersker fullt ut.
- 2.3. Instruktøren tilstreber å bruke samme sikkerhetstiltak for seg selv som for deltakere. Hva instruktøren føler seg komfortabel med å gjøre på privaten er dens egen sak, men som instruktør på kurs må instruktøren erkjenne at ideen «gjør som jeg sier, ikke som jeg gjør» aldri fungerer i praksis. Deltakerne tar etter instruktøren, derfor må instruktøren selv gå frem slik en ønsker at deltakere skal opptre.
- 2.4. Instruktøren gir adekvate opplysninger om sine kvalifikasjoner, erfaring og arbeider kun innen de disiplinene som godkjenningsnivået tillater.

3. Samfunnsansvar og integritet

- 3.1. Som instruktør er man forbilder for deltakere. Dette gjelder også naturvennlig oppførsel, holdninger til rus og respektfull humor. Tillit til instruktørens virke er avhengig at det faglige skjønn utøves på en etisk forsvarlig måte. Instruktøren opptreer høflig, ærlig, upartisk og respektfullt overfor relevante involverte parter. Instruktøren tar hensyn, er samarbeidsvillig og løsningsorientert. Instruktøren bistår med sin kompetanse i de tilfeller det trengs.
- 3.2. Instruktøren er bevisst kvaliteten og konsekvensene av sitt arbeid, og er samtidig klar over at man av andre oppleves som representant for andre instruktører og arrangører.
- 3.3. Når instruktøren er på oppdrag for en arrangør er man lojal mot denne arrangøren og bruker ikke sin posisjon til å snakke nedsettende om andre arrangører eller promotere egne næringsinteresser.

Referanser

UIAA (2002). *Tyrol declaration*.

https://www.theuiaa.org/documents/declarations/UIAA_Declaration_TyrolDeclaration.pdf

UIAA (2018). *UIAA Code of Ethics*.

<https://www.theuiaa.org/documents/members/UIAACodeofEthics2018.pdf>